

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

25 mai 2020

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

visant à accélérer la découverte et le développement de vaccins et de médicaments contre le COVID-19 et à en garantir l'accessibilité et la disponibilité

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA SANTÉ ET DE L'ÉGALITÉ DES CHANCES
PAR
MME **Dominiek SNEPPE**

SOMMAIRE

Pages

I. Expose introductif.....	3
II. Discussion	4
III. Votes.....	13

Voir:

Doc 55 1166/ (2019/2020):

- 001: Proposition de résolution de Mme Merckx et consorts.
002: Amendements.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

25 mei 2020

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

om de ontdekking en ontwikkeling van vaccins en geneesmiddelen tegen COVID-19 te versnellen en de toegankelijkheid en beschikbaarheid te garanderen

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR GEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Dominiek SNEPPE**

INHOUD

Blz.

I. Inleidende uiteenzetting	3
II. Bespreking.....	4
III. Stemmingen	13

Zie:

Doc 55 1166/ (2019/2020):

- 001: Voorstel van resolutie van mevrouw Merckx c.s.
002: Amendementen.

02245

**Composition de la commission à la date de dépôt du rapport/
Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag**
Président/Voorzitter: Thierry Warmoes

A. — Titulaires / Vaste leden:

N-VA	Kathleen Depoorter, Frieda Gijbels, Yoleen Van Camp
Ecolo-Groen	Séverine de Laveleye, Barbara Creemers, Laurence Hennuy
PS	Patrick Prévot, Hervé Rigot, Eliane Tillieux
VB	Steven Creyelman, Dominiek Sleppe
MR	Magali Dock, Caroline Taquin
CD&V	
PVDA-PTB	Thierry Warmoes
Open Vld	Robby De Caluwé
sp.a	Karin Jiroflée

B. — Suppléants / Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Tomas Roggeman, Darya Safai, Valerie Van Peel
Simon Moutquin, Sarah Schlitz, Jessika Soors, Evita Willaert
Jean-Marc Delizée, Marc Goblet, Sophie Thémont, Laurence Zanchetta
Nathalie Dewulf, Kurt Rayts, Hans Verreyt
Michel De Maegd, Isabelle Galant, Benoît Piedboeuf
Els Van Hoof
Sofie Merckx, Nadia Moscufo
Tania De Jonge, Goedele Liekens
Jan Bertels, Kris Verduyckt

C. — Membre sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigd lid:

cdH	Catherine Fonck
-----	-----------------

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
CD&V	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	: socialistische partij anders
cdH	: centre démocrate Humaniste
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigeleurgig papier)

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné cette proposition de résolution, à laquelle l'urgence a été accordée lors de la séance plénière de la Chambre du 16 avril 2020, au cours de sa réunion du 5 mai 2020.

I. — EXPOSE INTRODUCTIF

Mme Sofie Merckx (PVDA-PTB) souhaite que le gouvernement prenne plusieurs engagements importants qui doivent contribuer à accélérer le développement d'un vaccin et de médicaments contre le coronavirus et à garantir leur accessibilité et leur disponibilité au plus grand nombre. L'intervenante souligne notamment qu'un vaccin constitue la seule arme permettant de vaincre ce virus.

Mme Merckx indique qu'il faudra suivre une méthode de travail inhabituelle. L'heure est au bilan et à la révision de la méthode que nous utilisons pour rechercher et développer des vaccins.

À cet égard, elle rappelle plusieurs éléments.

Elle indique d'abord que, malgré le fait que deux épidémies d'un virus similaire (le SARS et le MERS) aient déjà eu lieu, il n'existe toujours pas de vaccin car aucun investisseur intéressé n'a été trouvé. Les grandes entreprises pharmaceutiques s'intéressent uniquement aux profits que peuvent leur rapporter les vaccins.

Mme Merckx se réjouit qu'hier, l'Union européenne ait également pris officiellement la décision de collecter des fonds qui serviront à financer la recherche et le développement d'un vaccin pour lutter contre le coronavirus. Elle se réjouit aussi que plus de sept milliards d'euros de fonds aient déjà été levés assez rapidement.

La question se pose toutefois de savoir comment ces fonds doivent être dépensés. Mme Merckx souligne que ni l'Union européenne ni les donateurs n'ont discuté de la question des brevets. Il s'agit pourtant d'un problème fondamental. C'est pourquoi les auteurs de la proposition de résolution à l'examen plaident pour l'instauration d'un système de licences obligatoires permettant d'éviter l'exclusivité des brevets. Cette exclusivité a en effet pour conséquence que tous les acteurs mènent leurs recherches seuls et, partant, ne coopèrent pas. Ce système débouche en outre sur des prix excessifs et permet difficilement de répondre à une augmentation soudaine de la demande en cas de pandémie. MSF et

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit voorstel van resolutie, dat de Kamer tijdens haar vergadering van 16 april 2020 urgent heeft verklaard, besproken tijdens haar vergadering van 5 mei 2020.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING

Mevrouw Sofie Merckx (PVDA-PTB) beoogt de federale regering een aantal belangrijke engagementen aan te gaan die moeten bijdragen tot een versnelde ontwikkeling van een vaccin en geneesmiddelen tegen het coronavirus en om te waarborgen dat deze toegankelijk en beschikbaar zijn voor zoveel mogelijk mensen. De spreekster wijst er in het bijzonder op dat een vaccin het enige wapen zal zijn om de strijd tegen het virus te winnen.

Mevrouw Merckx dat men een andere werkwijze moet volgen dan gebruikelijk. Het is tijd om een bilan op te maken en het onderzoek en de ontwikkeling van een vaccin anders moet aanpakken.

Zij brengt in dat verband het volgende in herinnering.

In de eerste plaats wijst zij erop dat, ondanks dat er zich reeds tot twee maal toe een uitbraak van een vergelijkbaar virus heeft voorgedaan (SARS en MERS), men nog geen vaccin heeft ontwikkeld omdat er geen geïnteresseerde investeerders werden gevonden. De grote farmaceutische bedrijven zijn uitsluitend geïnteresseerd in wat het vaccin financieel kan opbrengen.

Mevrouw Merckx is tevreden dat de EU gisteren ook officieel beslist om fondsen te verzamelen die ter beschikking worden gesteld voor onderzoek en ontwikkeling in de strijd tegen het coronavirus. Zij verheugt er zich over dat er al op vrij korte termijn meer dan zeven miljard euro aan fondsen werd bijeengegaard.

De vraag rijst evenwel op welke manier die fondsen moeten worden besteed. Mevrouw Merckx wijst erop dat, noch de EU, noch de geldschieters gesproken hebben over de problematiek van de patenten. Dat is nochtans een fundamenteel probleem. De indieners van het resolutievoorstel pleiten daarom voor een stelsel van dwanglicenties zodat de exclusiviteit van de patenten zou kunnen worden vermeden. Exclusiviteit leidt er immers toe dat alle spelers elk afzonderlijk onderzoek voeren en dus niet samenwerken en, bovendien, leidt het systeem tot onevenredig hoge prijzen en moeilijkheden om te voldoen aan een plotse toename van de vraag in geval van pandemie. AZG en andere grote spelers

d'autres acteurs majeurs du secteur de l'aide médicale plaident dans le même sens.

Enfin, Mme Merckx souligne le point de vue singulier de Joseph Stiglitz, prix Nobel d'économie, qui estime que si nous laissons l'industrie pharmaceutique faire ce qu'elle veut, le vaccin ne sera pas accessible à tous (voir le quotidien *de Standaard* du 29 avril 2020).

Pour le surplus, l'intervenante renvoie aux développements de la proposition de résolution à l'examen.

II. — DISCUSSION

Mme Kathleen De Poorter (N-VA) est en profond désaccord avec les lignes directrices de la proposition de résolution à l'examen. Le système de licences obligatoires bride toute innovation technologique et est irréaliste. Ce système ne tient pas compte de la complexité de la question. La fabrication de ce type de médicaments est un travail de spécialiste qui ne peut pas être repris par d'autres entreprises ou chercheurs. Les importations et la disponibilité de matières premières doivent par exemple aussi être prises en compte.

Deuxièmement, l'intervenante souligne que les conditions à remplir pour pouvoir recourir au système des licences obligatoires sont formulées de manière trop vague. L'imprécision de ces conditions pourrait conduire à des décisions totalement arbitraires et mettre des entreprises, le secteur tout entier et, à un stade ultérieur, les patients en difficultés.

Mme De Poorter reconnaît que le développement d'un vaccin contre le SRAS et le MERS était à un stade avancé et que la recherche en la matière s'est arrêtée en raison du tarissement des financements. Elle se demande pourquoi l'OMS n'est pas intervenue à ce moment-là et ne voit pas en quoi la proposition de résolution à l'examen permettra de résoudre ce problème.

En d'autres termes, l'intervenante n'est pas convaincue de l'utilité de l'initiative à l'examen. Elle souscrit toutefois à l'engagement de la Belgique dans la Coalition pour les innovations en matière de préparation aux épidémies (*Coalition for Epidemic Preparedness Innovations*, CEPI) qui, grâce aux échanges d'informations, contribue à l'innovation pharmaceutique et à la conclusion d'accords sur la disponibilité et l'accessibilité desdits innovations.

Enfin, Mme De Poorter évoque également les observations de Mme Merckx sur les prétendus bénéfices plantureux de l'industrie pharmaceutique. Elle indique

in de wereld van de hulpverlening houden een pleidooi in dezelfde zin.

Ten slotte wijst mevrouw Merckx op een opmerkelijk standpunt van Nobelprijswinnaar voor Economie Joseph Stiglitz die van oordeel is dat, als de farmaceutische industrie haar gangen mag gaan, er geen sprake zal zijn van een universele toegankelijkheid tot het vaccin (zie *de Standaard* 29 april 2020).

Voor het overige wordt verwezen naar de toelichting bij het voorstel van resolutie.

II. — BESPREKING

Mevrouw Kathleen De Poorter (N-VA) is het fundamenteel oneens met de krachtlijnen van het voorstel van resolutie. Het systeem van de dwanglicenties fnuikt elke technologische innovatie en is niet realistisch. Het houdt geen rekening met de complexiteit van de kwestie. De productie van dit soort geneesmiddelen is specialistenwerk en kan niet zomaar worden overgenomen door andere bedrijven of onderzoekers. Zo moet er bijvoorbeeld ook rekening worden gehouden met de aanvoer en beschikbaarheid van grondstoffen.

Ten tweede wijst de spreekster erop dat de voorwaarden die worden vervuld om een beroep te kunnen doen op het systeem van de dwanglicenties, te vaag geformuleerd zijn. De vaagheid van de voorwaarden zou kunnen leiden tot heuse willekeur en zal bedrijven, de industrie en, in een later stadium, de patiënten in de problemen brengen.

Mevrouw De Poorter erkent dat de ontwikkeling van een vaccin tegen SARS en MERS zich in een vergevorderd stadium bevond en dat het onderzoek ten gevolge van het opdrogen van de geldstroom is stilgevallen. Zij vraagt zich af waarom de WHO op dat ogenblik niet is opgetreden en ziet niet in hoe het voorliggende voorstel van resolutie op dat punt soelaas zou kunnen brengen.

De spreekster is met andere woorden niet overtuigd van het nut van het initiatief dat ter tafel ligt. Zij onderschrijft wel het Belgische engagement in de CEPI (*Coalition for Epidemic Preparedness Innovations*), dat middels uitwisseling van informatie bijdraagt aan de farmaceutische innovatie en afspraken over beschikbaarheid en toegankelijkheid.

Ten slotte staat mevrouw De Poorter ook stil bij de opmerkingen van mevrouw Merckx over de vermeende woekerwinsten van de farmaceutische industrie. Zij wijst

que ce ne sont pas les vaccins qui génèrent le plus de profits, comme l'indiquent d'ailleurs les *business plans* des grandes entreprises, qui tiennent surtout compte des investissements à réaliser dans la recherche pour développer ces vaccins (et non de leur vente).

Mme Barbara Creemers (Ecolo-Groen) plaide pour que la Belgique - et plus largement l'Union européenne - soutienne l'appel du Costa Rica (comme demandé dans sa proposition de résolution DOC 55 1167/001) afin de créer un groupement de brevets (*patent pool*) sur base volontaire et de résoudre ce problème, qui fait fi des frontières géographiques et étatiques, grâce à la coopération internationale. Elle estime également qu'il serait judicieux de dissocier la question des licences obligatoires du problème à l'examen, qui suscite énormément d'émoi.

Mme Creemers estime qu'il serait plus efficace de miser, dans un premier temps, sur la coopération volontaire plutôt que d'imposer des obligations aux entreprises. À cet égard, l'intervenante souligne également qu'il serait préférable d'examiner et d'analyser au niveau européen la question des licences obligatoires – même si son parti est favorable à ce principe.

En outre, Mme Creemers fait observer que la proposition de résolution à l'examen touche à des compétences qui ne sont pas fédérales (recherche, formation, etc.). Ses auteurs adressent une demande au gouvernement fédéral alors qu'il faut l'adresser au moins aussi aux Communautés.

Elle indique également qu'il convient de demander l'avis du Centre fédéral d'expertise des soins de santé (KCE), auquel il avait déjà été demandé de rendre un avis sur la proposition de loi des mêmes auteurs.

M. Hervé Rigot (PS) souscrit aux principes qui soutiennent la proposition de résolution à l'examen. Il redoute que ce texte constitue plutôt une déclaration de principe et n'entraîne aucune conséquence concrète. Il ne faut pas donner de faux espoirs en faisant des déclarations ambitieuses.

Son parti souhaite lui aussi tout mettre en œuvre pour défendre les intérêts de patients et plaide pour le développement rapide d'un vaccin efficace grâce à une coopération transfrontalière poussée. Ce vaccin devra être disponible et accessible pour le plus grand nombre. Il renvoie à cet égard à sa proposition de résolution visant à mettre en place une politique permettant l'accès aux médicaments de la meilleure qualité possible pour chaque patient et garanti sur le long terme (DOC 55 0411/001).

erop dat de grote verdiensten niet gegenereerd worden door de vaccins. Overigens blijkt uit de businessplannen van de grote ondernemingen die vooral rekening houden met de investeringen in het onderzoek naar de ontwikkeling van deze vaccins (en niet op de verkoop ervan).

Mevrouw Barbara Creemers (Ecolo-Groen) pleit ervoor dat België – en in ruimere zin de EU - zich achter de oproep van Costa Rica schaart (zoals uiteengezet in haar voorstel van resolutie DOC 55 1167/001), zodat er een vrijwillige *Patent Pool* kan worden opgericht en het probleem, dat zich voordoet onverschillig van geografische en staatkundige grenzen, met een wereldwijde samenwerking kan worden aangepakt. Zij denkt ook dat het wijs is om de kwestie van de dwanglicenties los te koppelen van het voorliggende probleem dat voor heel wat commotie zorgt.

Mevrouw Creemers denkt dat het doeltreffender is om, in eerste instantie, eerder in te zetten op vrijwillige samenwerking dan op het opleggen van verplichtingen aan ondernemingen. In dat verband merkt de spreekster ook op dat de kwestie van dwanglicenties – niettegenstaande dat haar partij het principe genegen is - beter wordt overlegd en voorbereid op Europees niveau.

Bovendien vestigt mevrouw Creemers er de aandacht op dat het voorstel raakt aan bevoegdheden die zich niet op federale niveau bevinden (onderzoek, opleiding...). Nochtans richt men een verzoek aan de federale regering, terwijl ook minstens de Gemeenschappen betrokken zijn.

Zij stipt ook aan dat het aangewezen is om het advies van het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE), dat eerder werd aangevraagd met betrekking tot wetsvoorstel van dezelfde indieners.

De heer Hervé Rigot (PS) onderschrijft de principes die ten grondslag liggen aan het voorstel van resolutie. Hij vreest dat de tekst eerder een princiepsverklaring is en geen concrete gevolgen dreigt te ressorteren. Men mag geen valse hoop geven met ambitieuze verklaringen.

Ook zijn partij wil er alles aan doen om de belangen van de patiënt te behartigen en pleit voor een snelle ontwikkeling van een doeltreffend vaccin dankzij een doorgedreven grensoverschrijdende samenwerking. Dat vaccin moet maximaal beschikbaar en toegankelijk zijn. Hij verwijst in dat verband naar zijn voorstel van resolutie inzake het instellen van een beleid dat elke patiënt op lange termijn gewaarborgde toegang moet bieden tot de geneesmiddelen van de hoogst mogelijke kwaliteit (DOC 55 0411/001).

M. Rigot reconnaît qu'à l'heure actuelle, les patients paient souvent deux fois: une fois pour le coût de la recherche et une seconde fois pour l'achat du médicament développé. Il faut remédier à cette situation en prenant des mesures globales, étudiées et proportionnées. Il s'agit d'une question complexe qui requiert la plus grande prudence. L'intervenant estime qu'il serait en tout cas indiqué d'attendre l'avis précité du KCE sur les licences obligatoires.

Tout système de licences obligatoires mis en place devra être efficace. Il faudra étudier en détail la manière dont il pourra être mis en œuvre dans la pratique. Comment garantir que la recherche financée par des fonds publics sera utilisée dans l'intérêt du patient et comment éviter que l'industrie pharmaceutique en soit la principale bénéficiaire?

M. Steven Creyelman (VB) partage les préoccupations des auteurs de la proposition de résolution. Il s'agit de prendre rapidement des mesures en vue d'assurer une disponibilité et une accessibilité maximales des vaccins et des médicaments contre le coronavirus.

Indépendamment de cela, la proposition appelle un certain nombre d'observations.

M. Creyelman reconnaît que l'industrie n'investira que rarement ou jamais dans le développement d'un produit qui ne sera/ne pourra être rentable. Ainsi que l'indiquent les développements de la proposition, la science avait effectivement averti que d'autres épidémies de coronavirus surviendraient, mais il est relativement inutile de développer un vaccin contre "un" coronavirus, dès lors qu'il est impossible de prévoir sous quelle forme il se présentera.

Les développements renvoient également à la précédente tentative du gouvernement américain d'acquérir "les droits exclusifs sur un vaccin que l'entreprise allemande Curevac tente de développer". D'après les informations dont nous disposons, il n'y a pas de preuve à cet égard. L'entreprise même nie avoir reçu la moindre offre/demande en ce sens.

L'intervenant doute par ailleurs que l'absence actuelle de vaccin soit imputable au seul fonctionnement du marché libre. La proposition de résolution n'en apporte en tout cas pas la preuve.

Le professeur Johan Neyts (également cité dans les développements de la proposition), qui est également à la recherche d'un vaccin à l'institut REGA de la KUL

De heer Rigot erkent dat de patiënt op dit ogenblik vaak tweemaal betaalt: één keer voor de onderzoeks-kosten en een tweede keer bij de aanschaf van het ontwikkelde medicijn. Dat moet worden vermeden door globale, weloverwogen en evenredige maatregelen. Het gaat om een complexe kwestie waarbij men niet over één nacht ijs mag gaan. De spreker denkt dat het in elk geval aangewezen is om het eerder geciteerde advies van het KCE in verband met de dwanglicenties af te wachten.

Als men een systeem van dwanglicenties op poten zet, dan moet het doeltreffend kunnen zijn. Zo moet er grondig worden onderzocht hoe men het in de praktijk kan afdwingen. Hoe kan men bereiken dat met publieke gelden gefinancierde onderzoeken worden gebruikt in het belang van de patiënt en hoe kan men vermijden dat het vooral de farmaceutische industrie is die er profijt uit trekt?

De heer Steven Creyelman (VB) deelt de bezorgdheid van de indieners van het voorstel van resolutie. Er moet snel werk worden gemaakt van maatregelen met het oog op een maximale beschikbaarheid en toegankelijkheid van vaccins en geneesmiddelen ter bestrijding van het coronavirus.

Los daarvan roept het voorstel een aantal bedenkingen op.

De heer Creyelman erkent dat de industrie zelden of nooit zal investeren in de ontwikkeling van een product dat niet winstgevend kan/zal zijn. Zoals in de toelichting bij het voorstel wordt vermeld, had de wetenschap inderdaad gewaarschuwd dat er zich in de toekomst nog uitbraken van coronavirussen zouden voorstellen, maar een vaccin ontwikkelen tegen "een" coronavirus is vrij zinloos omdat het niet te voorspellen valt hoe dat virus er uit zal zien.

In de toelichting wordt ook verwezen naar een zogenaamde poging van de Verenigde Staten "om exclusieve rechten te verwerven op een vaccin dat het Duitse bedrijf CureVac probeert te ontwikkelen". Volgens de informatie waarover wij beschikken, is dit niet aangetoond. Het bedrijf zelf ontkent enig aanbod/verzoek in die richting te hebben gekregen.

Voorts betwijfelt de spreker of de vrije marktwerking wel de enige boosdoener is die maakt dat er vandaag nog geen vaccin is. Dat wordt alleszins niet aangetoond in het voorstel van resolutie.

Professor Johan Neyts (ook aangehaald in de toelichting bij het voorstel), die zelf aan het REGA-instituut van de KUL op zoek is naar een vaccin en een prototype

et qui dispose d'un prototype, estime qu'une saine concurrence est positive, dès lors qu'il faudra disposer d'une quantité gigantesque de vaccins qui pourront être produits par différentes techniques, la production pouvant dans ces conditions être répartie. Cet institut a également reçu une aide substantielle de la Fondation Bill Gates.

M. Creyelman fait également observer que le libre marché voit aussi apparaître de nouvelles formes de coopération pour faire face à l'urgence. L'intervenant songe par exemple à SANOFI et GSK. En d'autres termes, le fonctionnement du libre marché peut, lui aussi, contribuer à la santé publique. L'intervenant se demande à cet égard pourquoi un vaccin n'a pas encore pu être développé dans les pays ayant un régime communiste.

L'intervenant estime de même qu'au cours des semaines écoulées, les pouvoirs publics ont prouvé qu'il leur était difficile de réagir avec rapidité et efficacité à la situation. Si l'on affirme en même temps que "les pouvoirs publics doivent prendre des mesures fortes et claires afin de garantir que la recherche et le développement de médicaments et de vaccins se feront aussi rapidement et efficacement que possible et que ces derniers seront accessibles à tous", cela ne paraît guère crédible.

M. Creyelman estime par ailleurs qu'il serait naïf de croire que la collaboration forcée puisse déboucher sur des résultats fructueux. Il pointe également la complexité de la question. Comment pourra-t-on imposer efficacement des obligations à des entreprises ayant des ramifications dans le monde entier? Le département R&D de Pfizer, par exemple, est établi aux États-Unis. Ne doit-on pas craindre que certains pays – songeons à la Chine – ne participent pas de manière désintéressée et sans agenda caché.

L'intervenant émet également des réserves quant à la gratuité des médicaments et des vaccins contre le COVID-19 que vise la proposition. Il reconnaît qu'ils doivent être accessibles, mais cela ne signifie pas nécessairement gratuits (les coûts étant dans ce cas finalement supportés par le contribuable). Reste aussi à savoir si le vaccin doit être gratuit pour tous, donc aussi, par exemple, pour le CEO d'une grande entreprise pharmaceutique.

En ce qui concerne les licences obligatoires, il souligne une discordance entre les développements et le dispositif. Les développements précisent ainsi que "Le gouvernement belge doit donc s'engager à actionner, si nécessaire, l'instrument des licences obligatoires.", alors que dans le dispositif, le parlement demande au gouvernement fédéral "de s'engager à recourir aux

klaar heeft, vindt een gezonde concurrentiestrijd zelfs een goede zaak omdat er een gigantische hoeveelheid vaccins nodig zal zijn die via verschillende technieken kunnen worden geproduceerd en de productie op die manier kan gespreid worden. Dat instituut kreeg ook forse steun van de Bill Gates-stichting.

Daarnaast wijst de heer Creyelman er op dat in de vrije markt ook nieuwe vormen van samenwerking ontstaan om het hoofd te bieden aan de urgentie. De spreker denkt daarbij bijvoorbeeld aan SANOFI en GSK. Met andere woorden, ook de vrijemarktwerking kan bijdragen tot de volksgezondheid. De spreker vraagt zich in dat verband ook af waarom men er in landen met een communistische regime er nog niet in geslaagd is een vaccin te ontwikkelen.

De spreker denkt ook dat de overheid de voorbije weken bewezen heeft dat ze moeite heeft om snel en doeltreffend in te spelen op de situatie. Als men dan tegelijk stelt dat "de overheid (...) sterke en duidelijke maatregelen (moet) nemen om te garanderen dat het onderzoek en de ontwikkeling van geneesmiddelen en vaccins zo snel en efficiënt mogelijk verloopt en dat deze ook voor iedereen toegankelijk zijn", dan komt dat weinig geloofwaardig over.

De heer Creyelman is verder van oordeel dat het naïef zou zijn om te geloven dat gedwongen samenwerking tot vruchtbare resultaten kan leiden. Hij wijst ook de complexiteit van de hele kwestie. Hoe zal men bedrijven met wereldwijde vertakkingen kunnen op doeltreffende wijze verplichtingen kunnen opleggen? De O&O-afdeling van Pfizer is bijvoorbeeld in de VS gevestigd. Moet men ook niet vrezen dat bepaalde landen – er wordt gedacht aan China – belangeloos en zonder verborgen agenda zullen deelnemen.

De spreker heeft ook bedenkingen bij de beoogde kosteloze beschikbaarheid van de COVID-19-geneesmiddelen en –vaccins. Hij gaat ermee akkoord dat ze toegankelijk moeten zijn, maar dat betekent niet noodzakelijk gratis (wat inhoudt dat uiteindelijk de belastingbetalen de kosten draagt). Men kan zich ook afvragen of het vaccin voor iedereen gratis moet zijn, dus ook voor, pakweg de CEO van een grote farmaceutische onderneming.

Wat betreft de dwanglicenties, wordt gewezen op een discrepantie tussen de toelichting en het verzoekende gedeelte. Zo vermeldt de toelichting: "De Belgische regering moet zich daarom engageren indien nodig een beroep te doen op het instrument van dwanglicenties." Terwijl in het verzoekende gedeelte van de resolutie het parlement de federale regering verzoekt

licences obligatoires". Selon le dispositif, il ne faut donc même plus prouver la nécessité, les mots "si nécessaire" ayant été supprimés.

M. Creyelman n'exclut pas que l'on puisse recourir aux licences obligatoires si le prix d'un vaccin ou d'un médicament contre le COVID s'avérait excessif. Le tout est alors de savoir si, par suite de l'utilisation de licences obligatoires, notre pays ne risque pas de perdre son rôle de carrefour d'importants développements dans le secteur pharmaceutique ou que les entreprises pharmaceutiques risquent de partir vers d'autres lieux. Ce qui est plus important encore: peut-être cela fera-t-il en sorte que, dans le pire des cas, notre pays reste privé de vaccin.

M. Steven Creyelman et Mme Dominiek Sneppe (VB) présentent ensuite les amendements nos 1 à 3 (DOC 55 1166/002).

Mme Caroline Taquin (MR) souscrit à l'objectif consistant à développer rapidement un vaccin ou un médicament suffisamment disponible et accessible. Par ailleurs, elle s'oppose à toute mesure qui met le couteau sur la gorge à l'industrie pharmaceutique. Ce serait d'ailleurs néfaste pour la recherche et le développement de nouveaux médicaments et cela serait fatal pour notre compétitivité – notre pays figure dans le peloton de tête dans ce domaine – et, à terme, pour l'emploi. À cet égard, elle fait remarquer que le secteur pharmaceutique est un acteur économique important. Mme Taquin souligne également que les mesures visées pourraient avoir pour conséquence que notre pays, s'il n'est pas suivi dans cette voie au niveau mondial, se retrouverait isolé: cela pourrait freiner la disponibilité des vaccins et des médicaments.

Mme Taquin fait également remarquer que la question des licences obligatoires est extrêmement complexe. La proposition de loi modifiant le Code de droit économique en ce qui concerne le recours à des licences obligatoires pour les médicaments (DOC 55 0407), qui concerne un problème similaire, a d'ailleurs été soumise à la commission de l'Économie pour un examen plus approfondi. Indépendamment de cela, l'intervenant met l'accent sur les points suivants:

— La propriété intellectuelle est fondamentale pour les entreprises du secteur pharmaceutiques et que c'est grâce à cette propriété qu'il est possible d'innover dans la recherche et le développement de nouveaux médicaments et de nouveaux vaccins. Le recours aux licences obligatoires vient restreindre les propriétés intellectuelles.

"zich te engageren een beroep te doen op het middel van de dwanglicenties". In het verzoekende gedeelte hoeft het dus zelfs het noodzakelijk karakter niet meer te worden aangevoerd, de woorden "indien nodig" zijn er uit weggelaten.

De heer Creyelman sluit niet uit dat men een beroep zou kunnen doen op de dwanglicenties mocht de prijs van een COVID-vaccin of -geneesmiddel te hoog blijken. De vraag is dan of het aanwenden van dwanglicenties er niet zal voor zorgen dat ons land niet langer het kruispunt van belangrijke ontwikkelingen in de farmaceutische sector zal blijven en of de farmaceutische bedrijven dan geen andere oorden gaan opzoeken. Belangrijker nog: misschien leidt het ertoe dat ons land in het slechtste geval van een vaccin verstoken blijft.

Vervolgens dienen de heer Steven Creyelman en mevrouw Dominiek Sneppe (VB) amendementen nr. 1 tot 3 (DOC 55 1166/002) in.

Mevrouw Caroline Taquin (MR) onderschrijft de doelstelling dat er snel een voldoende beschikbaar en toegankelijk vaccin of medicijn wordt ontwikkeld. Anderzijds kant zij zich tegen elke maatregel die de farmaceutische industrie het mes op de keel zet. Dat zou trouwens nefast zijn voor het onderzoek en de ontwikkeling van nieuwe middelen en zou dodelijk zijn voor onze concurrentiepositie – ons land hoort in dit domein bij de top – en, op termijn, voor de werkgelegenheid. In dat verband wordt opgemerkt dat de farmaceutische sector een belangrijke economische speler is. Mevrouw Taquin wijst er ook op dat de beoogde maatregelen tot gevolg zouden kunnen hebben dat ons land, als het daarin niet wereldwijd zou worden gevuld, in een geïsoleerde positie terecht komt: dat zou de beschikbaarheid van vaccins en geneesmiddelen kunnen belemmeren.

Mevrouw Taquin merkt ook op dat de kwestie van de dwanglicenties uiterst complex is. wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van economisch recht wat de toepassing van dwanglicenties op geneesmiddelen betreft (DOC 55 0407), dat een gelijkaardige probleem betreft, werd trouwens voor nader onderzoek voorgelegd aan de commissie voor het Bedrijfsleven. Los daarvan wijst de spreekster op de volgende aspecten.

— De intellectuele eigendom is van fundamenteel belang voor de ondernemingen in de farmaceutische sector; die eigendom maakt het mogelijk te innoveren in onderzoek en ontwikkeling naar nieuwe geneesmiddelen en nieuwe vaccins. De invoering van dwanglicenties legt de intellectuele eigendom aan banden.

— Le secteur pharmaceutique a pris ses responsabilités et la coupole regroupant les entreprises pharmaceutiques au niveau européen s'est déjà engagée à rendre le potentiel vaccin concernant le coronavirus abordable et accessible. En outre, il y a déjà de très bonnes collaborations qui s'opèrent entre les firmes pharmaceutiques, les universités du pays et le gouvernement.

L'intervenante conclut que son parti ne peut dès lors souscrire à la proposition à l'examen.

Mme Nawal Farih (CD&V) partage la préoccupation selon laquelle il est préférable qu'un vaccin et des médicaments soient disponibles rapidement dans la lutte contre le virus. Elle souligne l'importance d'une collaboration entre tous les acteurs concernés, mais craint que, si l'on impose des obligations comme des licences obligatoires, cela puisse produire un effet opposé à l'effet souhaité. Ainsi, il pourrait en résulter que la recherche disparaîsse de notre pays, ou, dans le pire des cas, que notre pays ne reçoive pas de vaccin parce qu'on ne souhaite pas le mettre à disposition chez nous. Mme Farih ne soutiendra dès lors pas la proposition de résolution.

M. Robby De Caluwé (Open Vld) n'est pas d'accord avec le fait que l'on impose des obligations dans cette situation. C'est pourtant précisément ce qui est proposé par l'initiative à l'examen. En outre, il ne dispose d'aucune indication qui lui fait craindre que l'industrie pharmaceutique souhaite tirer profit de la recherche d'un vaccin.

L'intervenant craint que le fait d'imposer des licences obligatoires soit néfaste pour la recherche et le développement. Il est convaincu que ce système aura pour conséquence que le secteur pharmaceutique disparaîtra de notre pays. Qui disposera alors de suffisamment de moyens pour investir dans la lutte contre les pandémies?

Mme Karin Jiroflée (sp.a) est d'accord avec les auteurs de la proposition sur le fait qu'il convient de profiter de cette crise sanitaire pour développer une approche alternative dans la politique relative à la recherche et au développement de vaccins et de médicaments. Une meilleure coopération intra-européenne, un développement sans brevet avec le soutien de fonds publics pour l'innovation, des clauses de prix raisonnable, etc., devraient en faire partie. Ces mesures ont déjà été mises sur la tapis par son parti et font toujours partie des projets proposés par son parti pour la politique à mener pendant l'après-crise.

Mme Jiroflée souscrit également à la demande d'adhérer à la communauté de brevets proposée par le Costa Rica.

— De farmaceutische sector heeft zijn verantwoordelijkheid genomen en de Europese koepelorganisatie van de farmaceutische ondernemingen heeft zich er al toe verbonden het potentiële coronavirusvaccin betaalbaar en toegankelijk te houden. Bovendien wordt hier en daar al uitstekend samengewerkt tussen de farmaceutische ondernemingen, 's lands universiteiten en de regering.

De spreekster besluit dat haar partij bijgevolg het voorstel dat ter tafel ligt, niet kan onderschrijven.

Mevrouw Nawal Farih (CD&V) deelt de bezorgdheid dat er beter snel dan laat een vaccin en geneesmiddelen beschikbaar zijn in de strijd tegen het virus. Zij onderstreept het belang van samenwerking tussen alle betrokken spelers, maar vreest dat het opleggen van verplichtingen zoals dwanglicenties, eerder een omgekeerd effect zou kunnen hebben. Zo zou het gevolg kunnen zijn dat het onderzoek uit ons land verdwijnt of, in het slechtste geval, dat ons land verstoken blijft van een vaccin omdat men het hier niet ter beschikking wil stellen. Mevrouw Farih zal het voorstel van resolutie dan ook niet ondersteunen.

De heer Robby De Caluwé (Open Vld) kant zich tegen het opleggen van verplichtingen in deze situatie. Dat is nochtans precies wat wordt voorgesteld door het voorliggende initiatief. Bovendien beschikt hij over geen enkele aanwijzing die hem doet vrezen dat de farmaceutische industrie een slagje wil slaan uit het onderzoek naar een vaccin.

De spreker vreest dat het opleggen van dwanglicenties nefast zal zijn voor het onderzoek en de ontwikkeling. Hij is ervan overtuigd dat het systeem zal leiden dat de farmaceutische sector uit ons land verdwijnt. Wie zal er dan over voldoende middelen beschikken om te investeren in de strijd tegen pandemieën.

Mevrouw Karin Jiroflée (sp.a) is het eens met de initiatiefnemers van het voorstel dat men deze gezondheidscrisis moet aangrijpen om te komen tot een alternatieve aanpak in het beleid rond het onderzoek en de ontwikkeling van vaccins en geneesmiddelen. Betere intra-Europese samenwerking, patentvrije ontwikkeling met steun via publieke innovatiefondsen, *reasonable pricing*-clauses enzovoort, maken daar best deel van uit. Die werden door haar partij al eerder op tafel gelegd en zijn nu ook onderdeel van de plannen die haar partij voorlegt om beleid te voeren in de post-crisisperiode.

Mevrouw Jiroflée is het er ook mee eens dat wordt gevraagd om aan te sluiten bij de Patent Pool die Costa Rica voorstelt.

Par ailleurs, elle estime cependant que les auteurs de la proposition vont trop vite lorsqu'ils demandent de recourir aux licences obligatoires. Bien que Mme Jiroflée ne soit pas opposée par principe à ce système, elle pense qu'il devrait être utilisé en tant que remède ultime. Cela signifie qu'il pourrait uniquement être utilisé si les autres solutions ne marchent pas. Il s'indique d'évaluer d'abord si les alternatives qu'elle a évoquées ne sont pas efficaces. Elle souligne également les possibles conséquences néfastes pour la recherche et le développement que pourrait avoir l'imposition d'obligations à un stade trop précoce.

Mme Jiroflée fait également remarquer que notre ministre de l'Intérieur a indiqué que notre pays soutient l'initiative commune de l'UE en faveur d'une résolution dans laquelle l'UE soutient l'initiative du Costa Rica. Ce point sera abordé lors de la 73e réunion de l'OMS.

L'intervenante ne souscrit dès lors pas à la proposition de résolution à l'examen.

Mme Catherine Fonck (cdH) sse rallie aux intervenants pour dire qu'il est vital que l'on puisse rapidement découvrir et commercialiser un traitement efficace et un vaccin contre le covid. Cette démarche doit être basée sur 4 piliers : recherche et développement et innovation, accès le plus précoce possible, accessibilité financière pour le patient et pour les citoyens, soutenabilité au niveau de la sécurité sociale.

Mme Fonck observe que de nombreux éléments de la proposition de résolution à l'examen figurent également dans la proposition de loi modifiant le Code de droit économique en ce qui concerne le recours à des licences obligatoires pour les médicaments (DOC 55 0407) et ont été soumis, comme l'a déjà souligné Mme Taquin, à la commission de l'Économie et à la KCE pour avis.

L'intervenant est favorable à ce que des balises soient imposées au secteur pharmaceutique. Toutefois, elle estime que les mesures proposées sont paralysantes, inefficaces et inapplicables. Les licences obligatoires ne sont pas une solution pour le problème des prix élevés et des brevets. Cela ressort clairement des avis déjà rendus à propos du système de licences obligatoires, notamment de l'avis du Collège national intermutualiste.

Mme Fonck craint également des effets pervers. Les licences obligatoires pourraient empêcher les patients belges d'accéder à un vaccin et isoler notre pays au niveau international.

Daarnaast is zij evenwel van oordeel dat de indieners van het voorstel overhaast teruggrijpen naar de dwanglicenties. Hoewel mevrouw Jiroflée dit systeem niet principieel ongenegen is, denkt zij dat het zou moeten worden gebruikt als *ultimum remedium*. Dat wil zeggen dat ze alleen maar mogen worden gebruikt als de rest niet meer werkt. Het is aangewezen dat men eerst evalueert of de door haar aangestipte alternatieven niet doeltreffend zijn. Ook wordt gewezen op de mogelijk nefaste gevolgen voor het onderzoek en ontwikkeling die het opleggen van verplichtingen in een te vroeg stadium zou kunnen hebben.

Mevrouw Jiroflée merkt ook op dat onze minister van Buitenlandse Zaken heeft gemeld dat ons land het gezamenlijke EU-initiatief ondersteunt voor een resolutie waarin de EU het Costa Ricaanse initiatief onderschrijft. Die komt ter tafel komt op de 73e vergadering van de WHO.

De spreekster stemt bijgevolg niet in met het voorliggende voorstel van resolutie.

Mevrouw Catherine Fonck (cdH) sluit zich aan bij de sprekers die van oordeel zijn dat het van levensbelang is dat men snel een doeltreffende behandeling en vaccin tegen covid ontdekt en op de markt kan brengen. Die operatie moet steunen op 4 pijlers: onderzoek, ontwikkeling en innovatie, zo vroeg mogelijke beschikbaarheid, financiële toegankelijkheid voor de patiënten en de bevolking, duurzaamheid op het niveau van de sociale zekerheid.

Mevrouw Fonck merkt op dat heel wat elementen van het voorstel van resolutie ook opgenomen zijn in het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van economisch recht wat de toepassing van dwanglicenties op geneesmiddelen betreft (DOC 55 0407) en, zoals reeds aangestipt door mevrouw Taquin, voor advies is voorgelegd aan de commissie Bedrijfsleven en het KCE.

De spreekster is er voorstander van dat de farmaceutische sector beperkingen worden opgelegd. Zij denkt wel dat de voorgestelde maatregelen verlammend, ondoeltreffend en niet-toepasbaar zijn. De dwanglicenties zijn geen oplossing voor het probleem van de hoge prijzen en de patenten. Dat blijkt uit de adviezen die al zijn verstrekt over het systeem van de dwanglicenties, zoals bijvoorbeeld dat van het Nationaal Intermutualistisch College.

Mevrouw Fonck vreest ook voor perverse effecten. De dwanglicenties zouden ertoe kunnen leiden dat de Belgische patiënt geen toegang heeft tot een vaccin en zou ons land internationaal kunnen isoleren.

Elle plaide pour une coopération au niveau européen, voire mondial, renforcée avec un équilibre entre clauses de prix raisonnables et soutien à l'innovation et la R&D. Elle réfute au passage l'affirmation selon laquelle il est impossible de mener des recherches fructueuses sans imposer d'obligations. Il y a de nombreuses études actuellement *in vitro* et *in vivo* et des études cliniques sur le vaccin. Le secteur de la recherche est fortement déployé avec énormément de données en open source et d'excellentes collaborations.

Mme Sofie Merckx (PVDA-PTB) s'étonne que les intervenants précédents restent convaincus que l'on produira rapidement des vaccins et des médicaments financièrement abordables et suffisamment disponibles sans imposer d'obligations et dans un marché intégralement libre. L'expérience des prix prohibitifs et l'expérience concernant la disponibilité des masques buccaux n'ont-elles pas prouvé le contraire? Mme Merckx renvoie à nouveau aux déclarations de M. Stiglitz – au-dessus de tout soupçon dans ce domaine – indiquant que, lorsque le marché libre est débridé, il coûte des vies humaines. Il l'a démontré à propos du monopole de la société pharmaceutique Pfizer pour un vaccin contre la pneumonie.

En outre, la membre répond à l'observation selon laquelle il faudrait promouvoir une plus grande coopération intra-européenne en renvoyant au point 4 des demandes de la proposition à l'examen.

Par ailleurs, Mme Merckx s'étonne du changement de point de vue de certains intervenants qui, auparavant, ne s'opposaient pas aux licences obligatoires mais qui s'y opposent dans le cadre de la proposition à l'examen. Toutes les circonstances indiquent pourtant que nous avons maintenant besoin d'autorités publiques fortes qui osent montrer les dents quand c'est nécessaire. Les licences obligatoires permettront à tous les acteurs d'avoir accès aux connaissances nécessaires à la lutte contre la maladie à coronavirus 2019 (COVID-19).

Mme Merckx souligne également à cet égard la distinction entre la proposition à l'examen et la proposition de loi DOC 55 0407 précitée, qui prévoit des obligations contraignantes. Il a en effet été convenu, à ce propos, de demander l'avis du KCE sur cette question. La proposition examinée aujourd'hui est une proposition de résolution, et donc une demande adressée au gouvernement fédéral – certes formulée de manière contraignante – qui va au-delà des seules licences obligatoires. Elle appelle entre autres la Belgique à prendre position au niveau européen et au niveau mondial afin qu'un vaccin abordable puisse être rapidement développé.

Zij pleit voor een versterkte Europese, ja zelfs wereldwijde samenwerking die een evenwicht houdt tussen *reasonable pricing-clauses* en steun voor innovatie, onderzoek en ontwikkeling. Terzijde weerlegt zij de stelling dat het onmogelijk zou zijn om vruchtbaar onderzoek te voeren zonder dat er verplichtingen worden opgelegd. Op dit ogenblik worden er talrijke onderzoeken, zowel *in vitro* als *in vivo*, en klinische onderzoeken gevoerd rond een vaccin. De onderzoekssector zet zich met volle kracht in en maakt gebruik van heel wat *open source*-gegevens en in uitstekende samenwerking.

Mevrouw Sofie Merckx (PVDA-PTB) is verbaasd dat de voorgaande sprekers ervan overtuigd blijven dat men zonder verplichtingen op te leggen en in een integrale vrijemarktwerking snel tot betaalbare en voldoende beschikbare vaccins en geneesmiddelen zal komen. Heeft het verhaal rond de woekerprijzen en de beschikbaarheid van de mondmaskers niet het tegendeel bewezen? Mevrouw Merckx verwijst opnieuw naar de uitspraken van Stiglitz – een onverdachte bron in deze – die zegt dat een ongebreidelde vrije markt mensenlevens eist. Hij heeft dat aangetoond in verband met het monopolie van het farmaceutisch bedrijf Pfizer op een vaccin tegen pneumonie.

Voorts beantwoordt de spreekster de opmerking dat men moet inzetten op meer intra-Europese samenwerking door een verwijzing naar het vierde punt van de voorgestelde verzoeken.

Daarnaast verwondert mevrouw Merckx zich over het gewijzigde standpunt van sommige sprekers die zich eerder niet kanten tegen de dwanglicenties, maar zich in het kader van dit voorstel daartegen verzetten. Alle omstandigheden wijzen er nochtans op dat we nu een sterke overheid nodig hebben die haar tanden durft te laten zien wanneer dat nodig is. De dwanglicenties zullen ervoor zorgen dat alle spelers toegang krijgen tot de kennis die nodig is in de strijd tegen het COVID-19-virus.

Mevrouw Merckx onderstreept in dit verband ook het onderscheid tussen het voorliggende initiatief en het eerder geciteerde dossier DOC 55 407. Dat laatste betreft een wetsvoorstel en voorziet in dwingende verplichtingen. Er werd daarvoor inderdaad afgesproken om daarover het advies in te winnen van het KCE. Het voorstel dat vandaag ter tafel ligt is een resolutie, een – weliswaar in dwingende bewoordingen opgesteld – verzoek aan de federale regering dat op meer betrekking heeft dan de dwanglicenties alleen. Er wordt onder meer op aangedrongen dat België positie inneemt op Europees en wereldvlak opdat er snel een toegankelijk vaccin wordt ontwikkeld.

Enfin, l'intervenante se déclare également ouverte aux propositions de modification.

Ensuite, *M. Steven Creyelman et Mme Dominiek Sleppe (VB)* présentent l'amendement n° 1 (DOC 55 1166/002) tendant à remplacer, dans la phrase "qualifie également de crise de santé publique l'apparition du virus SARS-COV-2 dans notre pays et demande au gouvernement de prendre immédiatement les mesures nécessaires pour protéger la santé de la population, et de permettre à chaque citoyen d'accéder gratuitement aux médicaments et aux vaccins nécessaires", les mots "de permettre à chaque citoyen d'accéder gratuitement aux médicaments et aux vaccins nécessaires" par les mots "d'assurer l'accès et l'accessibilité financière aux vaccins et aux médicaments nécessaires".

M. Steven Creyelman explique que, s'agissant des autorités publiques, la gratuité implique que c'est le contribuable qui paie la note. Il préconise que ceux qui ont le plus de moyens contribuent davantage et que les plus nantis consentent des efforts financiers proportionnés.

Mme Sofie Merckx (PVDA-PTB) réplique en indiquant que notre système fiscal fait en sorte que les revenus les plus élevés contribuent déjà davantage. Par ailleurs, il est d'usage que les vaccins, qui servent également l'intérêt public, soient gratuitement mis à disposition.

M. Steven Creyelman et Mme Dominiek Sleppe (VB) présentent ensuite l'amendement n° 2 (DOC 55 1166/002) tendant à remplacer la demande n° 1 par une disposition invitant le gouvernement fédéral à prendre des mesures visant une coopération volontaire entre toutes les parties associées à la recherche et au développement dans le secteur pharmaceutique. Les collaborations forcées ne débouchent généralement pas sur les résultats escomptés. L'utilisation des mots "en temps réel" n'est pas réaliste non plus. *M. Steven Creyelman* indique que l'on constate déjà des collaborations volontaires entre les entreprises. Pour le surplus, il renvoie à la justification de son amendement.

Mme Sofie Merckx (PVDA-PTB) renvoie à ses explications antérieures. Elle se sent renforcée dans son plaidoyer par la professeure Geertrui Van Overwalle, qui a également préconisé des licences obligatoires dans le quotidien *De Tijd* du 4 mai 2020¹.

M. Steven Creyelman (VB) est d'accord avec le professeur Van Overwalle, qui estime qu'il doit s'agir d'une moyen de pression ultime. Telle est aussi la portée de son amendement.

De spreekster zegt ten slotte ook open te staan voor voorstellen tot wijzingen.

In het verlengde daarvan dienen de *heer Steven Creyelman en mevrouw Dominiek Sleppe (VB) amendment nr. 1* (DOC 55 1166/002) in teneinde in de zin "Roept de uitbraak van het SARS-COV-2-virus ook in ons land uit tot volksgezondheidscrisis en vraagt de regering onmiddellijk de nodige maatregelen te nemen om de volksgezondheid van de bevolking te beschermen en iedereen gratis toegang te geven tot de nodige geneesmiddelen en vaccins." de woorden "iedereen gratis toegang te geven tot de nodige geneesmiddelen en vaccins." vervangen door de woorden "de toegang en beschikbaarheid tot de nodige vaccins en geneesmiddelen te verzekeren en betaalbaar te houden."

De heer Creyelman legt uit dat "gratis" betekent in het geval van de overheid dat de belastingbetalende rekening betaalt. Hij pleit ervoor dat de sterke schouders zwaardere lasten dragen en dat er evenredige financiële inspanningen worden geleverd door de meer vermogenden.

Mevrouw Sofie Merckx (PVDA-PTB) replieert dat ons belastingstelsel ervoor zorgt dat de hogere inkomens al meer bijdragen. Overigens is het gebruikelijk dat vaccins, die ook het algemeen belang dienen, gratis beschikking worden gesteld.

Vervolgens dienen de *heer Steven Creyelman en mevrouw Dominiek Sleppe (VB) amendment nr. 2* (DOC 55 1166/002) in dat beoogt verzoek nr. 1 te vervangen door een bepaling waarin de federale regering wordt verzocht om maatregelen gericht op vrijwillige samenwerking tussen alle partijen die betrokken zijn bij onderzoek en ontwikkeling in de farmaceutische sector. Gedwongen samenwerking is doorgaans niet vruchtbaar. De keuze van de woorden "*in real-time*" is ook niet realistisch. *De heer Creyelman* wijst er op dat ook nu al bedrijven vrijwillig gaan samenwerken. Voor het overige wordt verwezen naar de verantwoording bij het amendement.

Mevrouw Sofie Merckx (PVDA-PTB) verwijst naar haar eerdere uiteenzetten. Zij voelt zich gesterkt in haar pleidooi door professor Geertrui Van Overwalle die in het dagblad *De Tijd* van 4 mei 2020 ook een lans breekt voor dwanglicenties¹.

De heer Steven Creyelman (VB) is het eens met professor Van Overwalle die vindt dat het moet gaan om een ultieme stok achter de deur. Dat is ook de strekking van zijn amendement.

¹ <https://www.tijd.be/opinie/algemeen/zullen-covid-patenten-ons-redden/10224782.html> (date de consultation: 11 mai 2020).

¹ <https://www.tijd.be/opinie/algemeen/zullen-covid-patenten-ons-redden/10224782.html> (raadpleegdatum 11 mei 2020).

Enfin, M. Steven Creyelman et Mme Dominiek Sneppe (VB) présentent l'amendement n° 3 (DOC 55 1166/002) tendant à modifier la demande n° 2. Les auteurs proposent de conférer un caractère conditionnel à cette demande, comme le prévoient les développements. Dans le dispositif, le Parlement demande au gouvernement fédéral "de s'engager à recourir aux licences obligatoires [...]" . Or, cette dernière disposition peut donner à penser que le gouvernement serait contraint de recourir aux licences obligatoires même si cela ne s'avérait pas nécessaire.

III. — VOTES

Considérants

Les points A à L sont successivement adoptés par 10 voix contre 7.

Le point M est rejeté par 9 voix contre 5 et 3 abstentions.

Les points N et O sont successivement adoptés par 10 voix contre 7.

Dispositif

Phrase introductory

L'amendement n° 1 tendant à modifier la phrase introductory est rejeté par 15 voix contre une. La phrase introductory est ensuite adoptée par 8 voix contre 7 et 2 abstentions.

Demande n° 1

L'amendement n° 2 est rejeté par 15 voix contre 2.

La demande n° 1 est rejetée par 9 voix contre 2 et 6 abstentions.

Demande n° 2

L'amendement n° 3 est rejeté par 15 voix contre 2.

La demande n° 2 est rejetée par 9 voix contre 4 et 4 abstentions.

Ten slotte dienen de heer Steven Creyelman en mevrouw Dominiek Sneppe (VB) amendment nr. 3 (DOC 55 1166/002) in met het oog op de aanpassing van verzoek nr. 2. De indieners stellen voor om het verzoek voorwaardelijk te maken, zoals ook in de toelichting wordt vooropgesteld. In het verzoekende wordt de federale regering verzocht "zich te engageren een beroep te doen op het middel van de dwanglicenties [...]" . Dit laatste kan de indruk wekken dat de regering wordt verplicht om dwanglicenties aan te wenden, ook wanneer dat niet nodig zou blijken.

III. — STEMMINGEN

Consideransen

De punten A tot L worden achtereenvolgens aangenomen met 10 tegen 7 stemmen.

Punt M wordt verworpen met 9 tegen 5 stemmen en 3 onthoudingen.

De punten N en O worden achtereenvolgens aangenomen met 10 tegen 7 stemmen.

Verzoekend gedeelte

Inleidende zin

Amendment nr. 1 tot wijziging van de inleidende zin wordt verworpen met 15 stemmen tegen 1. Vervolgens wordt de inleidende zin aangenomen met 8 tegen 7 stemmen en 2 onthoudingen.

Verzoek 1

Amendment nr. 2 wordt verworpen met 15 tegen 2 stemmen.

Verzoek nr. 1 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 6 onthoudingen.

Verzoek 2

Amendment nr. 3 wordt verworpen met 15 tegen 2 stemmen.

Verzoek nr. 1 wordt verworpen met 9 tegen 4 stemmen en 4 onthoudingen.

<p>Demande n° 3</p> <p>La demande n° 3 est adoptée par 10 voix contre 7.</p> <p>Demande n° 4</p> <p>La demande n° 4 est rejetée par 7 voix contre 6 et 4 abstentions.</p> <p>Demande n° 5</p> <p>La demande n° 5 est rejetée par 7 voix contre 7 et 3 abstentions.</p> <p>L'ensemble de la proposition de résolution, ainsi modifiée, est ensuite rejeté par 7 voix contre une et 9 abstentions.</p> <p>Résultat du vote nominatif:</p> <p><i>A voté pour:</i></p> <p>PVDA-PTB: Sofie Merckx.</p> <p><i>Ont voté contre:</i></p> <p>N-VA: Kathleen Depoorter, Frieda Gijbels, Yoleen Van Camp;</p> <p>MR: Magali Dock, Caroline Taquin;</p> <p>CD&V: Nawal Farih;</p> <p>Open Vld: Robby De Caluwé.</p> <p><i>Se sont abstenus:</i></p> <p>Ecolo-Groen: Barbara Creemers, Samuel Cogolati, Laurence Hennuy;</p> <p>PS: Patrick Prévot, Hervé Rigot, Eliane Tillieux;</p> <p>VB: Steven Creyelman, Dominiek Snekpe;</p> <p>sp.a: Karin Jiroflée.</p> <p><i>Le rapporteur,</i> Dominiek SNEPPE</p>	<p>Verzoek 3</p> <p>Verzoek nr. 3 wordt aangenomen met 10 tegen 7 stemmen.</p> <p>Verzoek 4</p> <p>Verzoek nr. 4 wordt verworpen met 7 tegen 6 stemmen en 4 onthoudingen.</p> <p>Verzoek 5</p> <p>Verzoek nr. 5 wordt verworpen met 7 tegen 7 stemmen en 3 onthoudingen.</p> <p>Het geheel van het voorstel van resolutie, zoals gewijzigd, wordt vervolgens verworpen met 7 stemmen tegen 1 en 9 onthoudingen.</p> <p>De naamstemming is als volgt verlopen:</p> <p><i>Heeft voorgestemd:</i></p> <p>PVDA-PTB: Sofie Merckx.</p> <p><i>Hebben tegengestemd:</i></p> <p>N-VA: Kathleen Depoorter, Frieda Gijbels, Yoleen Van Camp;</p> <p>MR: Magali Dock, Caroline Taquin;</p> <p>CD&V: Nawal Farih;</p> <p>Open Vld: Robby De Caluwé.</p> <p><i>Hebben zich onthouden:</i></p> <p>Ecolo-Groen: Barbara Creemers, Samuel Cogolati, Laurence Hennuy;</p> <p>PS: Patrick Prévot, Hervé Rigot, Eliane Tillieux;</p> <p>VB: Steven Creyelman, Dominiek Snekpe;</p> <p>sp.a: Karin Jiroflée.</p> <p><i>De rapporteur,</i> Dominiek SNEPPE</p> <p><i>De voorzitter,</i> Thierry WARMOES</p>
---	---